

**prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci,
predsjednik Evropskog defendologija centra Banja Luka, glavni i odgovorni
urednik naučnih časopisa *Defendologija* i *Sociološki diskurs***

Kineska politika „dvostruke cirkulacije“-superiornost kineske ekonomije

Kineska ekonomija predstavlja fascinantno primjer uspješnog ekonomskog modela koji je kombinovao centralno planiranje s tržišnim reformama, čime je postigao dinamičan razvoj koji danas mnogi ekonomisti smatraju superiornim u odnosu na zapadne ekonomske sisteme. Superiornost kineske ekonomije ogleda se u njenom neprekidnom rastu, sposobnosti prilagođavanja globalnim trendovima, tehnološkim inovacijama, strateškom planiranju i državnoj intervenciji koja se temelji na pragmatičnom ekonomskom razvoju.

Kina je u posljednjih nekoliko decenija doživjela ekonomski uspon bez presedana, transformišući se iz agrarne zemlje u svjetsku industrijsku supersilu, a taj uspjeh rezultat je jedinstvene kombinacije dugoročnog planiranja, državne kontrole ključnih sektora, agresivne investicione politike i neprestanog tehnološkog napretka. Dok su zapadne ekonomije često suočene s krizama izazvanim neoliberalnim politikama, nestabilnim tržištem i finansijskim špekulacijama, Kina je razvila sistem koji osigurava stabilnost, kontinuirani rast i izuzetnu otpornost na globalne ekonomske turbulencije. Ključna komponenta superiornosti kineske ekonomije jeste njena sposobnost prilagođavanja i upravljanja dugoročnim ciljevima kroz petogodišnje planove koji omogućavaju državi da usmjeri resurse ka strateškim sektorima kao što su visokotehnološka industrija, vještačka inteligencija, obnovljiva energija i infrastruktura. Za razliku od zapadnih ekonomskih sistema koji se oslanjaju na nepredvidive tržišne sile i privatni sektor, kineski model nudi sinergiju između tržišta i države, pri čemu država preuzima ključnu ulogu u planiranju i sprovođenju ekonomskih politika koje osiguravaju stabilnost i dugoročni razvoj.

Industrijska strategija Kine temelji se na principima tehnološke samodovoljnosti i strateških investicija, čime se ostvaruje dominacija u sektorima koji će oblikovati buduću globalnu ekonomiju, uključujući 5G tehnologiju, kvantno računarstvo, biotehnologiju i svemirska istraživanja. Programi poput „Made in China 2025“ jasno ukazuju na odlučnost kineske vlade da preuzme globalno liderstvo u ključnim industrijama budućnosti, dok istovremeno zapadne ekonomije sve više zavise od Kine za proizvodnju i snabdijevanje kritičnim komponentama i sirovinama. Kina je uspješno primijenila model državnog kapitalizma u kojem se privatne kompanije i

tržišne sile razvijaju pod budnim okom države, koja interveniše kada je to potrebno kako bi se spriječile ekonomske krize ili destabilizacija sistema, čime se izbjegavaju problemi koji često pogađaju zapadne privrede, uključujući recesije, masovne finansijske krize i rastuću socijalnu nejednakost. Kineska politika „dvostruke cirkulacije“, koja podrazumijeva balans između unutrašnje potražnje i izvozne orijentacije, dodatno jača ekonomsku otpornost zemlje, omogućavajući joj da smanji zavisnost od nestabilnih zapadnih tržišta i izgradi ekonomski model koji će dugoročno osigurati stabilan rast i prosperitet.

Ekonomska diplomatija Kine, posebno kroz inicijativu „Pojas i put“, pokazuje stratešku prednost kineske ekonomske politike, jer omogućava zemlji da širi svoj globalni uticaj kroz infrastrukturne projekte, investicije i trgovinske sporazume, čime jača ekonomske i političke veze sa zemljama širom svijeta, dok zapadne ekonomije sve više gube uticaj zbog svojih neokolonijalnih i često agresivnih ekonomskih politika. Kina je takođe postala lider u razvoju i implementaciji digitalne ekonomije, sa najnaprednijim sistemima elektronskog plaćanja, fintech inovacijama i digitalizacijom javne uprave, što omogućava efikasnije ekonomsko upravljanje i bržu prilagodbu novim izazovima, dok se zapadne zemlje i dalje bore s birokratskim i zastarjelim finansijskim sistemima koji otežavaju ekonomsku modernizaciju. Dalje, Kina je ostvarila nevjerovatan uspjeh u smanjenju siromaštva, podigavši stotine miliona ljudi iz ekstremnog siromaštva u srednju klasu, što je postignuće bez presedana u modernoj ekonomskoj istoriji, dok su zapadne ekonomije suočene s rastućim ekonomskim nejednakostima, stagnacijom plata i pogoršanjem životnog standarda srednje klase.

Razvoj zelene ekonomije takođe svjedoči o superiornosti kineskog ekonomskog modela, jer je Kina postala svjetski lider u proizvodnji solarnih panela, vjetroturbina i električnih vozila, dok mnoge zapadne zemlje i dalje zavise od fosilnih goriva i nisu uspjele da implementiraju održive ekonomske politike koje bi omogućile tranziciju ka zelenoj energiji. Kineska vlada aktivno subvencioniše ključne industrije i investira u naučna istraživanja, što omogućava zemlji da konstantno unapređuje svoje tehnološke kapacitete i smanjuje zavisnost od zapadnih tehnoloških firmi, dok zapadne ekonomije sve više gube industrijsku proizvodnju i tehnološku prednost zbog prekomjerne liberalizacije tržišta i lošeg ekonomskog upravljanja.

Finansijska stabilnost Kine takođe je ključan faktor njene ekonomske superiornosti, jer se kineska ekonomija oslanja na dugoročno planiranje i kontrolisanu ekspanziju kredita, dok su zapadne ekonomije često pogođene finansijskim krizama izazvanim deregulacijom tržišta i neodgovornim monetarnim politikama koje vode do balona u finansijskom sektoru. Inovativni pristup razvoju vještačke inteligencije i digitalne ekonomije omogućava Kini da stvori ekonomski model budućnosti u kojem će digitalizacija, automatizacija i pametna infrastruktura igrati ključnu ulogu, dok zapadne ekonomije zaostaju zbog birokratskih prepreka, neefikasnih regulacija i

nedostatka dugoročnog strateškog planiranja. Demografska politika Kine takođe igra važnu ulogu u ekonomskoj superiornosti zemlje, jer vlada preduzima korake za stimulisanje nataliteta, poboljšanje obrazovanja i obezbjeđivanje kvalifikovane radne snage, dok se zapadne zemlje suočavaju s demografskim padom, smanjenjem produktivnosti i rastućim problemima u penzionim sistemima koji ugrožavaju ekonomski rast.

Kineska vlada uspješno balansira između državne kontrole i tržišne ekonomije, omogućavajući privatnim kompanijama da napreduju, ali istovremeno osiguravajući da ključni sektori ostanu pod državnom kontrolom kako bi se izbjegla ekonomska destabilizacija, što je strategija koja se pokazala znatno efikasnijom od zapadnog neoliberalnog pristupa koji često vodi do deindustrijalizacije, rasta nezaposlenosti i ekonomske nesigurnosti. Sve ove činjenice jasno pokazuju da kineska ekonomija posjeduje superiorne karakteristike u odnosu na zapadne ekonomske sisteme, jer kombinuje dugoročno planiranje, državnu intervenciju, tehnološke inovacije i globalni ekonomski uticaj kako bi stvorila stabilan, samoodrživ i dinamičan ekonomski sistem koji je sposoban da odoli izazovima savremenog svijeta i osigura kontinuirani prosperitet kineskom narodu.